

Kronikk:

Hví byggja skip við studningi

Kann fiskiflotin ekki koma undir somu treytir sum ein vanligur borgari

Føroyski fiskiflotin er gamal. Fleiri skip nærkast teimum fyrri og sum náttúrligt er, so eru roddir frammi nú um at endurnýggja fiskiflotan. Hesar reglur eru skrivadar, tí undirritaði ikki rættuliga skilur, at tað skal verða ein almenn uppgáva at endurnýggja fiskiflotan.

Úti í heimi, í londum, har friu marknaðarkreftirnar veruliga ráða, er vanligt, tá ein fløga, eftir tveir fyrstu solnu árin, spakuliga fer at geva avlop, at tá verður partur av vinninginum lagdur burtur til nýløgur at endurnýggja vinnutólið, tá tað einaferð gerst ov gamalt og nyttuleyst.

Lógin er eisini skikkað soleiðis, at tú kann avskriva ein part av virðinum um árið í einum vinnutóli og soleiðis sleppir tú bilagari í skatti. Tað vil siga, at pen-

ingur átti at verið tókur til at endurnýggja vinnutóli, tá hetta einaferð gerst gamalt, dyrt í rakstri og óeffektivt.

Tað er altíð lætt at vera bakklókur og vit mugu ansa okkum ikki at vála okkum í eftirrationalisering.

Hyggja vit eftir fittum parti av fiskiflotanum í dag, so hevur hesin verið til alla mína tíð og eg eri 42 ára gamal. Stálinubátarnir, sum komu til landið seinast í fimti og gjøgnum øll sekstíárin, hava nógvar ferðir rindað seg sjálvan aftur. Tað átti at verið peningur til at bygt nýggj skip, uttan at landið skal blandast uppi. Um eigararnir ikki høvdu verið so sjálsóknir, og bara lagt til síðis til seg sjálvar á konto í Sveits ella í fastar ognir í Føroyum, so hevði almennur studningur ikki komið uppá tal til endurnýgging av fiskiflotanum.

Tað verður sagt, at ein og hvørt figgarligt húsarhald, líka mikið hvussu stór tað er, kann sammetast við vanliga húsarhaldið. Ein stórus ársrokniskapur er samansettur av túsundtals smærri, ein fyrri hvørja konto og tí skuldu somu reglur at verið galdandi fyrri eitt vinnutól, sum fyrri reiðinskapin hjá einum vanligum húsarhaldi.

Tá eini hjún byggja hús, so veitir peningastovnurin figging upp til 90 prosent

av keypsprísinum. Men tann, sum byggir húsin veit, at størri lut hann sjálvur eigur í keypsprísinum, tess lættari verður at svara rentur og avdrög og tess meira skuldi verið eftir av lónini at liva fyrri.

Tað sama átti at verið galdandi fyrri skip. Meira eigarin setir í skipið, styttri tíð gongur til skipið gevur avlop. Úti í heimi er als ikki óvanligt, at tú rindar eini 20-30 prosent av tí eitt vinnutól kostar beinanvegin og at ta er munandi lættari at reka, enn føroysku olmu-upprojektini, sum akkurat hóra undan, líka mikið hvussu høgur prísurin er og hvussu nógv tveir fiska.

Tá tú keypir ein bil, so kann tú ikki rokna við, at um eini 10 ár, so kemur ein lóg um endurnýgging av føroysku bilparkini. Bilurin minkar í virði fyrri hvørt ár og tú verður antin noyddur at leggja tíð síðis til ein nýggjan bil, ella taka tung lán. Hetta eru treytir.

Vit finga ein rimmar smekk í 1992. Fiskurin rimdi og at kalla alt okkara livigrundarlag var horvið eftir fáum mánaðum. Var vinnan rikin eftir grund-sjónarmiðunum fyrri fríum marknaðarkreftum, so átti hon at staðið ímóti hesum bakkaði í eina tíð. Men vinnan var sjúk um hetta mundið. Sjálvbjargni var

lammað av alskyns studningsveitingum, sum tók eina og hvørja ábyrgd frá eigararum av vinnutólinum. Tær annars so stoltu tradítionirnar, sum eyðkenna kaptalistin, sjálvbjargni, at standa á egnum beinum, vóru syndaðar at av eyðmýkjandi biddara-gongu í landskassan. Reiðarin var vordin biddari og hugsaði meira um hvussu kundi roynast eftir almennum pengum, enn at vinnutólið, skipið kundi geva figgarligt avkast við erligum sveitta og dygdargóðum sölurbeiði fyrri fiskin úti í heimi. Flytingi av peningi innan vinnuna, afturbering

av peningi úr landskassanum til skipini køvdi alt reiðiligt fyrirtaksemi.

Skelkurin frá 1992 eigur at sita í okkum enn. Men tað ger hann tíverri ikki. Formaðurin í Reiðarafelagnum, Jákup Sólstein, hevur einki lært. Hann vil hava landskassan enn meira upp í endurnýggingina av fiskiflotanum, enn varliga uppskot javnaðarflokksins, sum átti at verið fullkomiliga óneyðugt, var skomm skabt í okkara vinnulívsmønnum. Vit eiga at venda studninginum bakið, einaferð med alla. Hava góðu fiskiárin seinastu árin og tann ovurhonds høgi fiski-

prísur ikki givið avkast til nýløgur til nýggj fiskifør, so hava reiðararnir dumpa í fakinum, at reka skip. Og tá tú dumpar, so eigur tú at fara upp aftur til próvtøku ella at gevast.

Ímeðan, so eiga vit enn fiskifør, sum lættliga kunnu fiska allan tann fiskin, sum okkum er loyvt at fiska undir Føroyum og væl meira enn tað. Lad gá, tað vantar kanska onkur leðursofa á brúnni og í salongunum, men skipini eru livilig og tveir kunnu brúkast nokur ár afturat.

Jústínus Eidesgaard

Vetrarhárið á skeiði

Síðsta vikuskiftið var eitt forvitnilisligt frísorskeið í Fríðkuni í SMS í Havn.

Fyrirreikarnir høvdu fingið vitjan úr Svøríki - og var tað svenski »frísorstyl-isturin«, Jóhanna Niemi, sum arbeiðir fyrri Matrix. Hann sýndi starvsfeløgnum í Fríðkuni tað nýggjasta nýggja innan hármótan uttan úr heimi - sum verður mótin í vetur.

Umboðið hjá Matrix hevur verið á ymsum messum kring heimin - og herfyri var hann á messu í London og í Kina. Hetta vikuskiftið skal hann hava skeið fyrri 250 svensum og norskum hárfriðkanarfólki.

A skeiðnum í Fríðkuni síðsta vikuskifti vóru millum 25 og 30 føroysk hárfriðkanarfólk, sum vóru lærð at klippa, permanenta og lita við nýggjastu tøkni.

Leygardagin hevði Jóhanna Niemi f'ýra modell, sum hann klipti, litaði og permanentaði. Jóhanna Niemi er ein sera nærlagdur hárfriðkanarmaður, og hann dugir sera væl at læra av sær, sigur

nakrar av hárfriðkanarkvinnunum, sum vóru á

skeiðnum við Sosialin. Sunnudagin sluppu f-

oysku hárfriðkanarfólkini at royna síni kynstur - og lata

tveir sera væl at væleydnaða skeiðnum.

Myndirnar sýna mótan í vetur...